

Att tillgängliggöra kultur

– på uppdrag av kulturskaparna själva

BILDKONST UPPHOVS RÄTT I SVERIGE. FÖRENINGEN SVENSKA TECKNARE. FÖRENINGEN SVERIGES KONSTHANTVERKARE OCH INDUSTRIFORMGIVARE. NORDISK COPYRIGHT BUREAU. SAMI. SVENSKA FOTOGRAFERNS FÖRBUND. SVENSKA JOURNALISTFÖRBUNDET. SVENSKA MUSIKERFÖRBUNDET. STIM. SVERIGES DRAMATIKERFÖRBUND. SVERIGES FÖRFATTARFÖRBUND. SVERIGES LÄROMEDELSFÖRFATTARENS FÖRBUND. SVERIGES YRKESMUSIKERFÖRBUND. TEATERFÖRBUNDET

COPYSWEDE TILLGÄNGLIGGÖR KULTUR – PÅ UPPDRAG AV KULTURSKAPARNA SJÄLVA

Det ligger i de allra flesta kulturskapares intresse att sprida sitt arbete. Genom historien har kulturskapare och publik hittat vägar att mötas på olika sätt, oavsett samhällsskick, ekonomiskt system och tekniska förutsättningar. Det kommer de att fortsätta att göra, eftersom mötet mellan kulturskaparen och publiken värderas högt av båda parter.

Det är därför viktigt att förutsättningarna för sådana möten får vara så goda som möjligt. Den svenska upphovsrättslagen ger i kombination med väl fungerande upphovsrättsorganisationer upphovsmännen och de utövande konstnärerna möjlighet att möta sin publik och samtidigt få ersättning för sitt arbete – när det används, av den som använder det. Istället för att sälja bort sina rättigheter en gång för alla, tar man successivt betalt av dem som faktiskt nyttjar ens arbete.

SAMORDNING AV RÄTTIGHETER GER HELTÄCKANDE LICENS

Det är villkoren de flesta av Copyswedes medlemsorganisationers medlemmar

verkar under. För att de verkligen ska få betalt när deras arbete används, spelar kollektiv förvaltning av deras rättigheter en viktig roll. Produktioner som hanterar ljud och rörlig bild, alltså det område på vilket Copyswede baserar sin verksamhet, är ofta komplexa till sin natur.

Bakom en tv-produktion döljer sig, förutom producenter, ofta en stor mängd enskilda upphovsmän och utövande konstnärer som författare, skådespelare, musiker, fotografer och andra rättighetshavare. Tack vare att dessa genom sina egna organisationer samordnar sina rättigheter i Copyswede tillsammans med rättighetshavare i producentledet, kan de erbjuda aktörer

som vill vidareanvända tv-produktionen en heltäckande licens för detta. På så sätt säkerställs att de enskilda rättighetshavarna får ersättning för sitt arbete när det används, av den som använder det.

TILLGÄNGLIGHET MÖJLIGGÖRS MED BREDA LICENSIERINGSLÖSNINGAR

Genom att Copyswede kan licensiera vidareanvändning på detta sätt, motverkas också att kultur låses in. Tack vare den kollektiva förvaltningen och tack vare avtalslicensbestämmelser i upphovsrättslagen, kan Copyswede bidra till att frigöra kulturskatter. Från och med 1 april 2011 finns till exempel en ny arkivavtalslicensbestämmelse i

FOTO: LUKASZFUS/SHUTTERSTOCK IMAGES

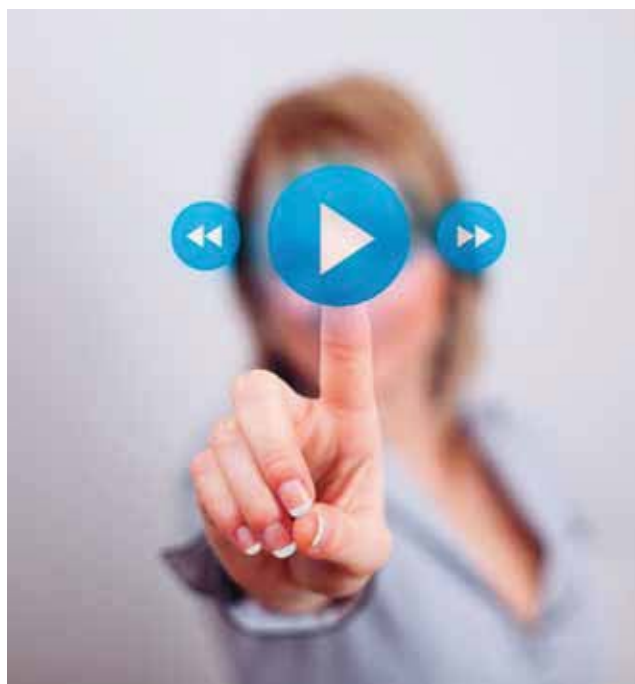

FOTO: RA2 STUDIO/SHUTTERSTOCK IMAGES

FOTO: DWPHOTOS/SHUTTERSTOCK IMAGES

FOTO: DESHACAM/SHUTTERSTOCK IMAGES

”Upphovsrätten ger kulturskapare betalt när deras arbete används, av den som använder det.”

upphovsrättslagen, som ger public service-bolagen möjlighet att enklare ingå avtal med rättighetshavare och göra program från sina arkiv tillgängliga för allmänheten via exempelvis bolagens egna webbplatser.

Men avtalslicenser i kombination med kollektiv förvaltning av rättigheter är inte bara en nyckel för att tillgängliggöra historien, utan även framtiden. Nya tjänster präglas av en teknisk utveckling som ibland tycks sakna begränsningar. Det innebär fantastiska möjligheter för kulturskapare och bransch att skapa nya former av möten med sin publik. Tjänsterna är ofta av en natur som vill skapa en obegränsad tillgänglighet och då räcker inte individuella avtal alltid till. För att det ska ske på ett sätt som är gynnsamt för såväl kulturskaparen som hans eller hennes publik, behövs i många fall breda licensieringslösningar.

UPPHOVS RÄTT OCH KOLLEKTIV LICENSIERING

Upphovsrätten är en individuell rättighet. Det betyder att den som skapat ett litterärt eller konstnärligt verk, eller den som framfört ett verk, i princip måste ge sitt tillstånd innan det som han eller hon skapat eller framfört kan användas av andra. Motsvarande rätt finns för den som producerat en film eller ett fonogram. Det finns också ett skydd för radio- och tv-företags signalrätt.

Avtal om nyttjande av verk och prestationer som består av många olika rättigheter, som tv-program och filmer, kräver ofta samverkan mellan olika kategorier av rättighetshavare. Genom uppdrag från våra medlemsorganisationer samt genom det samarbete Copyswede har med tv- och radioföretag och med film- och fonogramproducenternas organisationer kan vi erbjuda heltäckande licenser för vidareanvändning i olika medier.

COPYSWEDES SAMARBETSPARTNERS

UBOS, Union of Broadcasting Organisations in Sweden, samordnar nordiska public service tv-bolag och en rad motsvarande radio- och tv-företag från andra länder och språkområden.

IFPI, International Federation of the Phonographic Industry, Svenska Gruppen, företräder fonogramproducenter.

FRF, Filmproducenternas Rättighetsförening, företräder film- och tv-producenter med olika inriktningar. Genom samarbete med Agicoa och Eurocopya företräder FRF också internationella film- och tv-producenter.

Copyswede tillgängliggör kultur i olika medier, bland annat genom att licensiera tv och radio för kabel-tv, on demand-tjänster och utgivning på DVD och CD. Genom Copyswede kan aktörer som vill vidareanvända tv och radio skaffa de tillstånd som behövs från de upphovsmän och utövande konstnärer – som sångare, musiker, kompositörer, skådespelare, författare, regissörer och fotografer – som medverkar i produktionerna. Copyswede administrerar också det svenska kompensationssystemet för privatkopiering. Bakom Copyswede står fjorton kulturskapsorganisationer.